

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА НА ФІНАНСУВАННЯ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ (НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВНИХ ФОНДІВ)

Аналітична довідка

2024

DOI 10.70719/respol.2025.32

Вступ

Цей матеріал розроблено в рамках проєкту [RES-POL](#) (Rapid Expert Support for Culture and Media Policies in Ukraine), що здійснює ГС «Центр “Регіональний розвиток”» **Агенції економічного розвитку** [PPV](#) за фінансової підтримки **Європейського Союзу**.

Проєкт RES-POL має на меті посилити функціональну спроможність [Міністерства культури та стратегічних комунікацій](#) і його відомств (Українського інституту книги, Українського культурного фонду, Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти й Українського інституту національної пам'яті).

Тривалість проєкту RES-POL – від січня 2024-го до червня 2025 року.

У фокусі проєкту RES-POL – чотири сектори (**Мистецтво та культура, Культурна спадщина, Креативні індустрії та Медіа**) і понад 20 підсекторів (індустрій та видів мистецької діяльності). Окремо RES-POL розглядає **10 істотних питань** розвитку культури (конкурентна оплата праці, ефективність державних підприємств у сфері культури, фінансування креативних індустрій, моделі фінансування культурних послуг, громади та культурна спадщина, інтеграція з ЄС та культурна політика тощо).

Методологія проєкту передбачає:

- Визначити істотні питання політики в секторах та підсекторах і описати їх в аналітичних записках та базових звітах;
- Проаналізувати 10 істотних питань розвитку культури у фокусі проєкту й описати їх у базових звітах;
- Напрацювати й описати у стратегічних брифах пропозиції політик щодо істотних питань секторів та 10 істотних питань розвитку культури;
- Розробити секторальні стратегії і операційні програми для секторів у фокусі проєкту та дорожні карти їх втілення;
- Випрацювати зміни до кількох нормативно-правових актів та / або розробити концепції пілотних проєктів, щоб впровадити створені у проєкті політики;

- Проаналізувати європейський досвід планування та впровадження політик, оцінити деякі політики у сфері культури в Україні та оцінити інституційну спроможність відомств у сфері управління Міністерства культури та інформаційної політики.

Проєкт RES-POL активно залучає заінтересовані сторони на всіх етапах розроблення політик. Інформація про напрацювання проєкту доступна на сторінці [RES-POL у Facebook](#).

Авторка

Ярина Заяць – радниця з питань політики Агенції економічного розвитку РРV;

Літературний редактор – Анна-Марія Волосацька;

Дизайнерка – Ольга Мацьків.

Команда проекту висловлює щирі подяку усім представницям та представникам сектору, які взяли участь в опитуванні та глибинних інтерв'ю, за їхній час, готовність говорити про проблеми та спільно шукати їх вирішення.

При цитуванні тексту цієї аналітичної довідки (повністю чи частково) необхідне пряме використання першоджерела з посиланням на нього.

Зміст цієї аналітичної довідки є відповідальністю Громадської спілки «Центр "Регіональний розвиток"» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.

Загальний висновок

Організаційно-правова форма установа (бюджетна) підпорядковується загальному правовому регулюванню, що стосується бюджетного фінансування (Бюджетному кодексу України, Глава 4. Бюджетний процес та його учасники). Юридичні особи «інших організаційно правових форм» (стаття 83 Цивільного кодексу України), засновані та фінансовані державою, мають спеціальне правове регулювання, визначене постановами Кабінету Міністрів України, в т. ч. щодо фінансування. Спеціальне правове регулювання може полягати в регулярному поповненні статутного капіталу, автоматичній пролонгації можливості використання бюджетних коштів навіть після закінчення бюджетного періоду тощо. Це дає можливість юридичним особам «інших організаційно-правових форм» забезпечувати, порівняно з бюджетними установами, більш сталу модель функціонування, яка не залежить від часу бюджетних асигнувань.

Докладніше

1. **Головним розпорядником коштів УКФ є МКСК;** головним розпорядником ФРІ та ФРП є Мінцифпри і Мінекономіки відповідно, УМФ та УВФ – Мінмолдспорт та Мінвет відповідно.
2. **УКФ, УМФ, УВФ має статус розпорядника бюджетних коштів;** інші ОПФ можуть бути тільки одержувачами бюджетних коштів в межах бюджетних програм. Одержувач є просто виконавцем програм, визначених розпорядником і державою.

Розпорядник бюджетних коштів – бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань, довгострокових зобов'язань за енергосервісом, довгострокових зобов'язань у рамках державно-приватного партнерства, середньострокових зобов'язань у сфері охорони здоров'я та здійснення витрат бюджету (БК). Джерело даних про статус – <https://open-budget.gov.ua/spending-agencies/45170897/profile>.

Одержувач бюджетних коштів – суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету. Розпорядник бюджетних коштів може уповноважити одержувача бюджетних коштів на виконання заходів, передбачених бюджетною програмою, шляхом доведення йому бюджетних асигнувань та надання відповідних коштів бюджету (на безповоротній чи поворотній основі). Одержувач бюджетних коштів використовує такі кошти відповідно до вимог бюджетного законодавства на підставі плану використання бюджетних коштів, що містить розподіл бюджетних асигнувань (БК).

3. УКФ, УМФ, УВФ є бюджетною установою, ФРІ та ФРП не є бюджетними установами, а де-факто суб'єктами господарювання, засновниками яких є держава. Припускаємо, що причиною є, зокрема, різна мета діяльності особи ([див таблицю](#)).
4. Бюджет проаналізованих осіб формується за програмно-цільовим методом. Бюджетний період для них однаковий – 1 рік. Наприкінці року Казначейство закриває всі рахунки, відкриті у поточному бюджетному періоді для виконання бюджету – стаття 57 Бюджетного кодексу України. (Ймовірна причина, чому ФРІ отримує кошти в статутний фонд, а не на рахунки – прим.). Але невикористані кошти бюджетних установ **повертаються** назад до бюджету в порядку, встановленому у статті 57 БК України, а невикористані кошти ФРП **використовують** відповідно до передбачених у паспорті бюджетної програми напрямів, на які було виділено відповідні кошти, а кошти ФРІ залишаються у **статутному капіталі фонду**.

Скорочення:

ФРП	Фонд розвитку підприємництва
УКФ	Український культурний фонд
УФС	Український фонд стартапів
УМФ	Український молодіжний фонд
УВФ	Український ветеранський фонд

Порівняльний аналіз ФРП, УКФ, УФС, УМФ, УВФ

Назва, установчі документи	ФРП Статут	УКФ ЗУ «Про УКФ», Положення	УФС (ФРІ) <i>Статут відсутній в публічному доступі</i>	УМФ Положення	УВФ Положення
ЄДРПОУ	21662099	41436842	42688455	45170897	44565396
ОПФ	Інші ОПФ, має ліцензію фінустанови	Установа	Інші ОПФ	Установа	Установа
Засновник	КМУ, НБУ, кредитна установа KfW	Мінкульт	Мінцифри	Міністерство молоді та спорту України	Міністерство у справах ветеранів
Учасники	100 % КМУ	100 % КМУ	100 % КМУ	100 % КМУ	100 % КМУ
Мета діяльності	- Підтримка МСП. - Участь у реалізації державних програм.	Сприяння розвитку культури (...)	- Розвиток та стимулювання інноваційної діяльності в Україні. - Надання на конкурсних засадах фінансової підтримки суб'єктам господарювання, що створюють інноваційний продукт.	Надання бюджетних грантів на реалізацію молодіжних проєктів (ПКМУ від 28.02.2023 № 182 визначено, що гранти надаються тільки за кошти МТД, за державні кошти утримується діяльність Фонду).	Підтримка ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей ветеранів та осіб, на яких поширюється Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».
Вид діяльності	Надання фінпослуг (виключна).	Підтримка проєктів (розділ X Положення).	Відсутні дані.	Підтримка молодіжних проєктів та виконання окремих завдань молодіжної політики.	Діяльність, пов'язана з фінансовою підтримкою проєктів для ветеранів (розділ VII Положення).

Назва, установчі документи	ФРП Статут	УКФ ЗУ «Про УКФ», Положення	УФС (ФРІ) Статут відсутній в публічному доступі	УМФ Положення	УВФ Положення
Статутний капітал	Розмір статутного капіталу визначено статутом (542M+).	Відсутні дані.	Бюджетні кошти (ПКМУ Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству цифрової трансформації для забезпечення функціонування Фонду розвитку інновацій).	Відсутні дані.	Відсутні дані.
Майно	Статутний капітал формує держава, «усі внески до статутного капіталу Фонду є його приватною та виключною власністю» (розділ VI п. 4).	Державне в оперативному управлінні.	Відсутні дані. *Кримінальна справа по розтраті бюджетних коштів (2021 р.) № 752/17289/21.	Державне в оперативному управлінні.	Державне в оперативному управлінні.
Неприбутковість	Неприбуткова організація	Неприбуткова організація	Неприбуткова організація	Неприбуткова організація	Неприбуткова організація
Рівень самостійності: - Оцінка ефективності діяльності; - Вчинення значних правочинів;	- Результати затверджують ЗЗ (Загальні збори – скороч.); - НР від 10 до 25 % вартості активів; поза 25 % – за поданням НР рішення приймають ЗЗ; - НР затверджує оргструктуру фонду, Правління затверджує штат;	- НР схвалює більшість рішень Фонду; - Штат визначає Мінкульт.	Рішення щодо надання конкурсних засадах фінансової підтримки, грантів, іншого виду фінансування, технічної допомоги для реалізації інноваційних проєктів та проєктів фінансування за рахунок бюджетних коштів Фонд приймає у визначеному ним порядку;	Структуру, штатний розпис та кошторис Фонду затверджує Мінмолодьспорт (п. 7 Положення).	- Стратегію діяльності, пріоритетні напрями діяльності та річну програму розробляє Виконавчий директор Фонду, погоджує Мінветеранів та затверджує Наглядова рада (розділ IV Положення); - Річну програму подають на погодження Мінветеранів;

Назва, установчі документи	ФРП Статут	УКФ ЗУ «Про УКФ», Положення	УФС (ФРІ) Статут відсутній в публічному доступі	УМФ Положення	УВФ Положення
- Визначення і призначення штату працівників; - Затвердження руху коштів (позик, грантів тощо); - Затвердження бюджету; - Рішення про ліквідацію.	- НР ухвалює рішення про затвердження інвестицій та позик фінансовим установам; - НР затверджує бюджет Фонду; - Припинення - на підставі рішення ЗЗ.		- Складення та подання фінансової і бюджетної звітності про використання бюджетних коштів, а також контроль за їх цільовим та ефективним витрачанням здійснюються в установленому законодавством порядку; - Фонд та Мінцифри несуть відповідальність за нецільове використання бюджетних коштів згідно із законом.		- Фонд щороку подає Мінветеранів і представляє громадськості річний звіт про свою діяльність, затверджений Наглядовою радою; - Виконавчий директор Фонду, якого призначає на посаду Мінветеранів за результатами публічного та відкритого конкурсного добору; - Гранична чисельність та кошторис Фонду затверджує Мінветеранів за поданням Виконавчого директора Фонду; - Фінансова підтримка за рахунок бюджетних коштів надається на конкурсних засадах відповідно до порядку проведення конкурсного добору проєктів, який затверджує виконавчий директор Фонду за погодженням із наглядовою радою Фонду.

Назва, установчі документи	ФРП Статут	УКФ ЗУ «Про УКФ», Положення	УФС (ФРІ) Статут відсутній в публічному доступі	УМФ Положення	УВФ Положення
					Рішення про надання на конкурсних засадах фінансової підтримки ухвалює Фонд у порядку, встановленому Положенням про Фонд (пункт 7).
Склад НР	5 осіб (2 за квотою Мініфіну). Незалежних членів обирають в порядку, що визначили ЗЗ.	2/2/2/2 – квота ПУ, Мінікульт, заклади культури, ГО, Голова УКФ за посадою.	Відсутні дані.	2 ВРУ, 2 Мінімолодьспорт, 4 ГО.	9 (3 Мінівет, 3 ГО, 3 інші неурядові / міжнародні).
Головний розпорядник бюджетних коштів	Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мініекономіки (ПКМУ від 24.01.2020 року № 29 Порядок використання коштів ФРП).	Мінікульт, УКФ розпорядник нижчого рівня (дані 1 та дані 2).	Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мініцифри (ПКМУ від 12.12.2018 № 1110 Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті Міністерству цифрової трансформації для забезпечення функціонування Фонду розвитку інновацій).	Головним розпорядником бюджетних коштів є Мінімолодьспорт (ПКМУ від 28.02.2023 № 182).	Головним розпорядником бюджетних коштів та відповідальним виконавцем бюджетної програми є Мініветеранів (ПКМУ від 11.03.2023 № 256 Порядок).
Бюджетне регулювання	Є окрема бюджетна програма «Забезпечення функціонування ФРП».	Є окремий бюджетний рядок (відповідно до ЗУ Про УКФ).	Є окрема бюджетна програма «Забезпечення	Кошти МТД, бюджетні кошти спрямовуються лише на діяльність Фонду.	Є окрема бюджетна <u>програма</u> «Функціонування Українського ветерансько-

Назва, установчі документи	ФРП Статут	УКФ ЗУ «Про УКФ», Положення	УФС (ФРІ) Статут відсутній в публічному доступі	УМФ Положення	УВФ Положення
	Перерахування бюджетних коштів здійснює Мінекономіки (зміни від лютого 2024 року, фонд вивели з-під Мінфіну та передали Мінекономіки – прим.) платіжними інструкціями із реєстраційного рахунку або спеціального реєстраційного рахунку Мінекономіки, відкритого у Казначействі, на рахунок за субрахунком 3553 «Рахунки інших клієнтів Казначейства», відкритий на ім'я Фонду за його місцезнаходженням в органі Казначейства, на підставі наказу Мінекономіки про розподіл бюджетних коштів. Перерахування бюджетних коштів відповідно до погоджених Фондом заявок, які були прийняті в минулому бюджетному періоді, але не були профінансовані або профінансовані не в повному обсязі, здійснюються Фон-	Стаття 13 ЗУ «Про УКФ». Розмір фінансування Українського культурного фонду з державного бюджету щорічно визначено в Законі України про Державний бюджет України на відповідний рік окремим рядком.	функціонування Фонду розвитку інновацій. Бюджетні кошти надходять до статутного фонду ФРІ. ФРІ має право витратити виключно на статутні цілі, передбачені ПКМУ 1110. Кошти надходять у межах обсягу відкритих асигнувань (розпорядження бюджетного розпорядника – прим.).		го фонду, у тому числі здійснення фондом заходів з підтримки проєктів». Фінансова підтримка за рахунок бюджетних коштів надається на конкурсних засадах, відповідно до порядку проведення конкурсного добору проєктів. Відсутні дані щодо порядку дій у разі виникнення залишку бюджетних коштів УВФ.

Назва, установчі документи	ФРП Статут	УКФ ЗУ «Про УКФ», Положення	УФС (ФРІ) Статут відсутній в публічному доступі	УМФ Положення	УВФ Положення
	дом за рахунок коштів державного бюджету в межах бюджетних асигнувань поточного бюджетного періоду, передбачених за бюджетною програмою «Забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва» за відповідним напрямом – ПКМУ від 9 лютого 2024 р. № 146 .				

RES POL'

[Новини проєкту RES-POL](#)

[Facebook RES-POL](#)

Цю аналітичну довідку створили за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є відповідальністю Громадської спілки "Центр регіональний розвиток" і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.